

P 51683

1972 MAR 07

1959

Jelentés

Jelentés az Egyetemi Könyvtár 1959. évi munkájáról.

Az Egyetemi Könyvtár 1959. évi munkájának aktuális elvi céljait az MSZMP művelődési politikájának irányelvei, majd a Párt VII. Kongresszusának a kulturális forradalom befejezésére, az ideológiai- és propagandamunkára vonatkozó határozatai szabták meg. Egyrészt könyvtárunk használhatóságának és így hasznosságának szintjét igyekeztünk emelni az olvasás külső körülményeinek és könyvtártechnikai feltételeinek javításával, másrészt egészen új feladatokat is vállaltunk azzal, hogy az ateista, antiklerikális és vallástörténeti kutatás országos-alapkönyvtári funkcióit is el fogjuk a jövőben látni, beleértve az ezzel kapcsolatos könyvbeszerzési és dokumentációs többletfeladatokat is.

A könyvtár olvasótermi forgalmának évek óta tartó oszkenését bizonyára sikerült megállítanunk azzal, hogy az épület új központi fűtőberendezése elkészült és kifogástalanul működik: egyetemünk hallgatói nem kénytelenek többé más könyvtárakba vándorolni, mint eddig. Ugyanakkor 1960 évre sikerült megteremtünk az ateista dokumentációs munka költségvetési előfeltételeit mind személyzeti, mind pedig könyvbeszerzési vonatkozásban. Fontos feladatnak tekintettük a hálózati munka fokozását; a Rektor Elvtárs egyetértésével javaslatokat dolgoztunk ki a tanszéki könyvtárakban sokhelyt meglévő hanyag, szakszerűtlen ügymenet kiküszöbölésére, amint erre az év végén lefolyt revizori vizsgálat is felhívta a figyelmet és amint azt könyvtárunk már évek óta sürgető formában az Egyetemi Tanács elé tárta.

A könyvtárnak változatlanul döntő technikai nehézsége a helyszüke s kevés vigaszt nyújt e téren, hogy a könyvtári helyszüke nem csupán hazai, hanem világviszonylatban is minden nagy könyvtárnak olyan problémája, melynek megoldása még körvonalaiiban is alig látszik, tekintettel a tudományos könyvtármelés és folyóiratáradat egyre növekvő méreteire. Könyvtárunk nagy részt vállalt az egyetemi könyvtárak 15 éves távlati fejlesztési terveinek elkészítésében s e problémának nagy figyelmet szentelt. Foglalkozott a kérdéssel az egyetemi könyvtárak szegedi konferenciája is.

Az év folyamán végzett munkát az alábbi részletadatok jellemzik.

1.) Ügykezelés.

Az évi ügyiratforgalom összesen 2570 db volt, melyből 602 a Titkárságra, 897 a Szerzeményi osztályra, 684 a Kölesző osztályra, 387 pedig a Gazdasági csoportra esett.

2.) Állománygyarapítás.

A Könyvtár szerzeményezési feladatköre az 1959. év során nem változott, azonban a szerzeményezési munka a póthittel emelt költségvetési hitelek és a nagyobb devizakeretek folytán megnövekedett, illetőleg még igényesebbé vált.

A beszámolási időszakban 17.639 könyvtári egységgel növekedett könyvtári állományunk, ez az előző esztendei (14.122 db) gyarapodásnál 3.517 darabbal több. Ugyanez a növekedés tapasztalható az egyetemi tanszéki könyvtárak részére beszerzett könyvanyagban is; az 1958-ban beszerzett 1391 devizaigényes művel szemben 1959-ben 1831 művet szereztünk be a különböző hálózati könyvtárak részére.

Az Egyetemi Könyvtár könyvállományát tekintve (1.050.769 db) az Országos Széchényi Könyvtár után az ország második legnagyobb könyvtára. Mint országos jellegű, általános gyűjtőkörű könyvtárban meg kell találni minden fontosabb, hazai megjelenésű, tudományos jellegű művet. Ha azonban hozzávesszük, hogy Magyarországon évenként több ezer könyv, broszúra, jegyzet és különnyomat jelenik meg, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy még a hazai művek válogatását is körültekintően kell végeznünk, hiszen könyvtárunknak - mint az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékei és intézetei hálózati központjának - különös gondot kell fordítania az Egyetemen tanított tárgyak külföldi szakkönyveinek beszerzésére. Emellett a "teljesség igényével" kell gyűjtenie a filozófia, középkori és újkori történelem, valamint (a teljesség korlátozott igényével) az anglistika, szlavisztika és germanisztika köréből megjelent hazai és jelentősebb külföldi kiadványokat. Mind-ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy egy-egy könyv és folyóirat stb. beszerzését sokoldalú vizsgálódásnak kell megelőznie. A válogatás szükségességét támasztja alá az is, hogy amíg 1958-ban 122,80 Ft volt az egy kötetre eső beszerzési ár, ugyanakkor 1959-ben ugyanezért 157,50 Ft-ot voltunk kénytelenek kifizetni.

A nagy árkülönbözetet elsősorban a devizaigényes könyvek és folyóiratok beszerzési, illetőleg előfizetési árának évről-évre történő nagymérvű emelése okozza. Feltehető, hogy az ilyen könyvtári anyag további drágulásával is számolhatunk. A devizaigényes könyvek magas beszerzési ára az év során is foglalkoztatta könyvtárunkat és arra törekedtünk, hogy ezen a téren - a lehetőségek határában belül - a takarékosági elvet érvényesítsük. A folyóiratok árának emelkedését öt természettudományi folyóirat árának évről-évre változásával kívánjuk érzékeltetni:

A folyóirat címe:

	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
Berichte über d. Gesamte							
Biologie . Apt. A.	920	1300	2285	2285	2285	4345	4894
Journal of the Chem. Soc.	345	580	580	580	580	1328	1660
Journal of Atmosph. and							
Terrestr. Physios	231	261	261	261	1348	1494	1894
Archiv für Mikrobiologie		921	918	922	922	2045	2133
Angewandte Chemie	209	278	322	384	384	625	639

A feltűnő árváltozások és a költségvetési előirányzat (az 1958.évi előirányzat 449.000 Ft, az 1959.évi előirányzat pedig 617.000 Ft volt) egybevetéséből azt állapíthatjuk meg, hogy a hitelek növekedése nem követi kellőképpen az árak emelkedését. Csak az évközi póthitel (200.000 Ft) igénybevétele és a Könyvtár költségvetésének 05-ös rovata egyéb tételein elért megtakarításoknak a könyv- és folyóiratbeszerzésre fordított összege tette lehetővé, hogy ilyen mértékben (865.521,55 Ft-tal) növeljük állományunkat.

A szerzeményi osztály vezetésében az év során változás állott be, Pajkossy György az Országos Széchényi Könyvtárba távozott és helyette Tóth András vette át a szerzeményezés irányítását. Az osztályvezető személyében beállott változás lényeges zökkenőt nem okozott az osztály munkájában. Kedvezőbb volt a helyzet ebben az esztendőben a munkaerőkiesés szempontjából is; az év folyamán - hosszú idő óta először - az osztály 10 fő létszámmal dolgozott. Legfeljebb a naplózásban mutatkozott némi nehézség, mert a más munkahelyre távozott egyik munkatárs helye augusztus 15 - szeptember 7 között betöltetlen volt.

A szerzeményezés számadatai a következők:

I. Állománygyarapítás

A.) Az összegyarapodás gyarapítási módok szerint:

	1958-ban		1959-ben	
	darab	forint	darab	forint
Vétel és előfizetés	4.697	577.244.75	5.492	865.521.55
Kötelespéldány, ajándék, kiutalás és csere	9.425	209.291.10	12.147	309.799.80
	14.122	786.535.85	17.639	1.175.321.35

B.) Az összegyarapodások megoszlása

a) a kiadványok jellege szerint

	1958	1959
Könyv	7.887	11.642
Hírlap, folyóirat	5.369	4.273
Mikrofilm tekercs	280	175
Aprónyomtatvány	566	1.255
Egyéb könyvtári egység	20	294
	14.122	17.639

b) tudománysszakok szerint:

	1958	1959
0 Segédkönyvek	1.735	1.662
1 Filozófia	869	1.159
2 Vallás	840	1.389
3 Társadalomtudományok	2.258	2.560
4 Nyelvtudományok	733	939
5 Természettudományok	1.155	1.131
6 Alkalmazott tudományok	441	370
7 Művészet	591	772
8 Irodalomtudomány	3.792	4.223
9 Történelem, földrajz	1.699	3.434
	14.122	17.639

o) nyelvek szerint:

Magyar	4.542	5.453
Orosz	1.592	1.174
Német	3.247	3.976
Angol	1.689	1.971
Francoia	1.750	1.982
Egyéb	1.802	3.083
	14.122	17.639

c) A periodikák (hírlapok, folyóiratok stb.) adatai:

a) Az Egyetemi Könyvtár részére járó periodikák közül

előfizetési alapán jár	783	785
kötelezpéldány	354	354
csereként, ajándékként jár	843	679
	1.980	1.818 példány

b) Az Egyetemi Könyvtár részére járó periodikák nyelvek szerinti megoszlása:

Magyar	387	569
Idegen	1.503	1.249
	1.980	1.818 példány

a) Emellett a hálózati (tanszéki) könyvtárak részére 1958-ban 1.439, 1959-ben 1.529 előfizetett periodikus kiadvány érkezett címünkre.

d) A külföldi periodikus kiadványok fajtánként (és nem példányonként) a következő országokból járnak az Egyetemi Könyvtár és a hálózati könyvtárak részére:

Albánia	4
Anglia	190
Argentína	2
Ausztria	53
Ausztrália	1
Belgium	31
Bulgária	24
Columbia	1
Csehszlovákia	75
Dánia	17
Finnország	18
Franciaország	183
Görögország	1
Hollandia	57
India	10
Irország	1
Japán	7
Jugoszlávia	34
Kanada	10
Kína	13
Kuba	1
Lengyelország	51
Mexikó	2
Monaco	1
Német Demokratikus Köztársaság	222
Német Szövetségi Köztársaság	230
Norvégia	5
Olaszország	72
Románia	61
Spanyolország	1
Svájc	69
Svédország	13
Szovjetunió	498
Törökország	0
Trieszt	1
USA	298
Venezuela	3

Összesen: 2.266

II. A költségvetési hitelek felhasználása:

a) A beszerzés fajtái:

Új belföldi könyvbeszerzés	14.703.10	Ft
Antikvár belföldi beszerzés	3.590.-	"
Új külföldi könyv beszerzése a Könyvtárellátótól	463.850.80	"
Egyéb külföldi könyvbeszerzés	11.814.25	"
Belföldi kurrens folyóiratok beszerzése	4.848.-	"
Egyéb belföldi folyóiratbeszerzés	2.106.-	"
Külföldi folyóiratbeszerzés a Kulturától	311.220.-	"
Egyéb külföldi folyóiratok beszerzése	714.-	"
Ritkaságok	3.520.-	"
Beszerzés nemzetközi cserére	2.095.40	"

Összesen: 865.521.55 Ft

b) A folyóiratbeszerzés adatai:

Egyetemi Könyvtár	311.220.-	Ft
Állam- és jogtudományi kar	57.237.-	"
Bölosészettudományi kar	96.523.-	"
Természettudományi kar	456.795.-	"

Összesen: 921.775.- Ft

III. A devizagazdálkodásról:

a) A devizakeretek 1959-ben:

	folyóíratra	könyvre	együtt
Egyetem	154.000	140.000	294.000
Egyetemi Könyvtár	91.000	93.000	184.000
Magánrendelésekre	3.000	5.000	8.000
Összesen:	248.000	238.000	486.000

A devizakereteket az egyetemi tanszékek az 1958-ban meghatározott kulcs szerint használták fel az alábbi arányban:

Állam- és jogtudományi kar	15 °	o
Bölosészettudományi kar	25 °	o
Természettudományi kar	60 °	o
Összesen:	100 °	o

3.) Feldolgozás.

A feldolgozás munkája 1959-ben nagyjából az előző évben kialakult keretek között folyt. Az egyetemi könyvtárhálózat részére központilag beszerzett és katalogizált anyag mennyisége növekedett, s ezzel együtt fokozódott a Könyvtár e központi feldolgozó munkájának népszerűsége is. Nem vitás, hogy a hálózati központi feldolgozásnak ez az első lépése komoly haladást jelent a Könyvtár hálózati központi funkciói kiépítésének területén. Az e munka során készült felvételekről természetesen az országos központi címjegyzéknek is küldünk bejelentéseket.

A hálózati központi katalogizálás feladata viszont egy másik, régi feldolgozási ágnak, a rendszeres rekatalogizálásnak, a futószalagról való teljes kiszorulását eredményezte. Ez a jelenség föltétlenül orvoslásra szorul, s miután az orvoslás nem történhetik a hálózati központi feldolgozás rovására, a megoldás egyedül az osztály létszámának állandó jellegű emelése lehet.

A katalogizáló munka számszerű alakulásának adatai a következők:

	1958.évi teljesít- mény	terv	1959.évi teljesít- mény	teltelje- sítés ill. hiány o/o- ban	1960.évi terv
Első példányok darab- száma a futószalagon	11,517	12,100	10,848	-10.3	12,000
Együttfutó példányok, rég példányok egy- idejű rekatalogizá- lása	933	900	933	+ 3.7	900
Egyéb rövid uton katalogizált darabok	293	400	282	-29.5	300
Folyóiratok kötet- száma	7,660	5,700	4,989	-12.5	4,000
Egyéb periodikák kötetszáma	4,592	4,800	5,148	+ 7.3	4,800
Központilag katalo- gizált hálózati anyag, első példányok	1,617	2,200	2,182	- 0.8	2,200
Ugyanaz, együtt- futó példányok	77	200	46	-77.0	200
Egyetemi jegyzetek	222	200	172	-14.0	200
Mikrofilmek	226	200	254	+27.0	200
Duplumraktárba helye- zett darabok	328	300	121	-59.7	200
Összesen	27,465	27,000	24,975	- 7.5	25,000

A 7.5 o/o-os lemaradást lényegében a futószalag-munkának és a folyóirat-rekatalogizálásnak a tervezettnél csekélyebb eredményei okozták. A futószalag teljesítményének 10 o/o-os lemaradását nagyobbik részében az egyik címleíró részbeni kiesése, kisebbik részében a különböző átalakítási és tatarozási munkálatok és az osztály dolgozóinak osztályonkívüli munkákra a tervezettnél nagyobb mértékű igénybevétele okozták.

A folyóiratkatalogizálás terén elért teljesítmény tervvel szembeni lemaradásának oka a folyóiratraktárak átépítése és modern állványzattal való felszerelése, ill. ezeknek az eredetileg csak a földszinti folyóiratraktár egyik felére tervezett átalakításoknak az egész földszinti raktárra való kiterjesztése volt. Ez a kiterjesztés elvonta az osztály folyóiratcsoportját a feldolgozó munkától, és ezzel teljesen megakasztotta a folyóiratanyag generális rekatalogizálását, ami természetesen kihatott az osztály tervének teljesítésére is. Az apróbb negatív tételek mögött nem áll valószínű lemaradás: ezeknél a tételeknél a befutott anyag mennyisége maradt el a tervszámok mögött.

A fenti statisztikához megjegyzendő, hogy kihagytuk belőle a múlt évi jelentésben szereplő rövid úton végzett folyóiratrekatalogizálás tételét.

A rekatalogizálás mértéke a múlt évvel szemben - a főntebb már kifejtett okok következtében erősen visszaesett. Az év folyamán 982 mű 5838 kötetét rekatalogizáltuk.

A helyrajzi katalógus szerkesztése terén a tervnek megfelelően elvégeztük a szakkatalógusnak az alapkatalógussal való összevetését két szakban, s ezenkívül még az I.félévben terven felül elvégeztük ezt a munkát a Gb (magyar történelem) szakban is, amelyet azért vettünk már most sorra, hogy fényt derítsünk a logerősebben forgalmazott szakjaink egyikének raktári állapotára.

A raktárrevízió terén öt szak raktári állapotának a felvételét végeztük el.

A szakozó csoport az év folyamán a korábbiakhoz képest személyi összetételében megszilárdult, de személyi erősítésre továbbra is szüksége van. A tárgyszókatálógus építése az év folyamán rendszeresen folyt, egyenetlenség csak a cédulák beosztásánál volt tapasztalható. Az év végén megkezdődtek és jelentősen előrehaladtak a tárgyszókatálógus-szabályzat elkészítésének munkálatai. Az új szabályzat bevezetésétől a tárgyszókészítés magasabb színvonalra való emelését, exaktabbá tételét várjuk.

A csoport egyik dolgozója az év folyamán elkészítette a különböző nyelvű cirillbetűs szövegek átírási szabályzatait.

A csoport munkateljesítménye az év folyamán 10.732 könyv, valamint mintegy 130 mikrofilm decimális jelzettel és tárgyszóval való ellátása volt.

4.) Olvasószolgálat.

Az elmúlt évben a közönségforgalom adatai ugyanazt a tendenciát mutatták mint 1958-ban: a könyvtár egyetemi jellege egyre inkább kifejeződött a hallgatók, előadók, tudományos kutatók növekvő számában és könyvhasználatában, míg a csupán szórakozást kereső kölcsönzők száma csökkent. Az olvasótermi látogatottságot nagy mértékben csökkentették az 1958/59. telén sűrűn előforduló fűtési zavarok. 1959 február 20.-ától április 30.-áig a régi központi fűtési berendezés teljes esődjé következtében az olvasótermi szolgálat a folyóiratterembe szorult, ahol a kisebb befo-

o) A beiratkozott olvasók foglalkozás szerinti megoszlása:

	1958-ban	1959-ben
egyetemi hallgató	2.105	2.227
egyetemi oktató	360	359
munkás	430	448
tanár	345	239
író	165	144
tudományos kutató	225	227
könyvtáros, levéltáros	195	148
orvos	145	105
mérnök	140	133
egyéb	380	310
Összesen:	4.490	4.340

c) Az olvasóteremben olvasott művek megoszlása:

a) szakok szerint:

0	Segédkönyvek	5.120	6.043
1	Filozófia	2.651	2.958
2	Vallás	463	400
3	Társadalom- tudományok	5.580	4.384
3K	Marxizmus- leninizmus	2.646	3.567
4	Nyelvtudományok	5.802	5.652
5	Természet- tudományok	8.745	8.920
6	Műszaki tudományok	1.087	1.066
6I	Orvosi tudományok	11.490	12.449
7	Művészet	1.247	868
8	Irodalomtudomány	11.027	9.853
9	Történelem, földrajz	4.960	4.638
Összesen:		60.818	60.798

b) jelleg szerint:

Olvasótermi anyag	34.852	32.174
Könyvtári jegyzet	2.541	2.908
Folyóiratok	197	1.726
Segédkönyvtári anyag	772	497
Nagy-raktári anyag	2.243	2.902
Saját jegyzet	20.213	20.591
Összesen:	60.818	60.798

A bel- és külföldi könyvtárközi kölcsönzés forgalma erősen emelkedett. Az igénylő intézetek száma 1959-ben 917 volt, (1958-ban 778), az igényelt művek száma 1604 (1958-ban 1585.)

A kölcsönző osztály reklamációs munkája eredményes volt. A külföldre távozottak könyvtartozásait sikerült felszámolni. Az év folyamán 3814 reklamációt küldtünk ki, 488 elveszett könyv árát sikerült behajtani, 156 késedelmes kölcsönző ellen indítottunk végrehajtási eljárást.

5.) A ritkaságtár.

Ebben az évben befejeződött a teljes metszettári anyag rendezése. Ennek keretében leltárba vettük a tájkép-, térkép- és műszaki tervanyagot. Földrajzi mutató készült a három gyűjteményről, valamint a XVI. századi Bruin metszetanyagáról. Rendezést nyert a könyvtári vonatkozású fényképanyag. Megtörtént az aprónyomtatványtár Misc.V.4. (Tanácsköztársasági gyűjtemény) rendezése, a jelzeteknek az Országgyűlési Könyvtár katalógusába való átvezetése, továbbá a Misc.V.23-, 5-8 anyagának az anyag jellege és tárgya szerinti alcsoportokba rendezése. A kéziratári anyag jobb használhatósága céljából az anyag ki nem nyomtatott részéről névmutató cédulakatalógus készült és részletes feldolgozást nyert a Kazinczy Gáborhoz írt 714 levél. Befejeződött 4700 portréről metszet-katalógus felállítása. Megtörtént az Egyetemi Könyvtár 1945 utáni, valamint 1938-1944 évi iratanyagának rendezése.

A ritkaságtár gyarapodása: a) kéziratok: 1 kodex, 60 egyéb kézirat, összesen 61 db. b) könyvek: 4 kötet RMK (1711 előtti magyar könyv), 7 kötet MV (magyar vonatkozású régi külföldi könyv), 49 kötet Rar.Hung. (magyar könyvészeti ritkaság), 5 kötet remota erotica, 32 kötet remota politica, 27 kötet metszetes könyv, 126 kötet vetustissima (1501-1550 között megjelent könyv), 141 db metszet, összesen 391 db.

Saját részünkre mikrofilmet készítettünk 216 kötet könyvről és 24 kötet folyóiratról, összesen 269 tekerost. Ezzel a feldolgozott diapozitív tekerések száma 1768-ra nőtt. Saját anyagunkról (folyóiratok, kodexek, ősnymtatványok és egyéb ritkaságok) 96 intézmény és 11 magánszemély részére összesen 1894 mikrofilmkockát készítettünk.

6.) Tájékoztató-bibliográfiai szolgálat.

A napi kurrens tájékoztatások során az év folyamán nagyobb terjedelmű bibliográfiai összeállítások is készültek. Ezek közül jelentősebbek: az értelmiség helyzete a Horthy-korszakban, a nemzetközi helyzet alakulásának és kihatásának elvi kérdései, a családok életszínvonalának megjavítása a felszabadulás óta, ateista és vallásellenes irodalom jegyzéke, a magyar könyvkiadás története 1945-ig, az idő pszichológiai problémái, a modern természet-tudomány hatása az ismeretelméletre. Október 8-óta a csoport a telefonon kért tájékoztatásokat külön füzetben jegyzi fel.

Anyaggyűjtés folyt a következő nagyobb bibliográfiákhoz: a) a dekadens irodalmi irányzatok irodalma, b) az egyetem és az egyetemi könyvtár története. Ennek keretében többek közt feldolgoztuk a Vasárnapi Ujság 26 évfolyamát.

A jobb helykihasználás érdekében átrendeztük a segédkönyvtárat és megtörtént a segédkönyvtári katalógus felének az átrendezése (az egyes szakok további taglalása, választólapok készítése.)

A földszinti tárlókban az új szerzemények kiállításán kívül a következő tárlók készültek: a proletárdiktatura kikiáltásának 40.évfordulója, Románia felszabadulásának 15.évfordulója, Komjáthy Jenő, Kazinczy Ferenc kiállítások.

Tájékoztató-bibliográfiai csoportunk bibliográfiai tevékenységét illetőleg ld. a 10.pontot.

7.) Módszertani munka.

A tanszéki könyvtáraknak a szükséglet szerint szakmai tanácsot adtunk részben az Egyetemi Könyvtárban, részben a helyszínen. Május és június hónapokban megtörtént az összes tanszéki és intézeti könyvtár leltárának ellenőrzése. Két dolgozónk patronálta az V.kerületi vállalati könyvtárakat. Patronálási szerződést kötöttünk a székesfehérvári megyei könyvtárral. Szentmihályi János résztvett a Szolnok és Zala megyei közművelődési könyvtárhálózat felmérésében. Mátrai László az egyetemi, Tóth András a muzeumi és egyházi könyvtárak szakfelügyeletét látta el

8.) Hálózati központi munka.

Az ELTE könyvtári hálózatába a két gyakorló középiskolával együtt 78 intézmény tartozik. A hálózat teljes állománya megközelítően kb. 600.000 kötet. Az 1959 évi gyarapodás kb. 30.000 kötet.

Mint már mondtuk, az Egyetemi Könyvtár az év folyamán állandóan rendelkezésre állt a tanszéki könyvtárosoknak és könyvtári megbízottaknak módszertani szempontból. Esetenként ellenőrző tevékenységet láttunk el, elsősorban a leltározás szabályszerűségét illetően.

Az év végén a szerzeményi és tudományos osztály azon dolgozóiból, akik tanszéki hálózattal kapcsolatos munkát végeznek, munkacsoportot létesítettünk, melynek feladata lesz a tanszéki jelentések kiértékelése és a rendszeres ellenőrző látogatások lebonyolítása.

Szerzeményi osztályunk emellett változatlanul végzi a tanszékekkel kapcsolatos korábbi munkálatait: a külföldi devizaköteles könyvek rendelését, a külföldi folyóiratok rendelését és nyilvántartását, e könyvek és folyóiratok központi szétosztását és az egyetem teljes devizakeretének nyilvántartását.

Feldolgozó osztályunk végzi a külföldi devizaköteles könyvek címfelvételezési munkálatait.

1958 január 1 óta az ELTE részére beszerzett devizaköteles könyvekről központi nyilvántartás áll rendelkezésre.

9.) Állományvédelem.

A könyvkötészet létszáma az év folyamán három fővel emelkedett. 1959 február 1.-én Szlabey Györgyi, november 1.-én Tóth József könyvkötőszakmunkások, december 1.-én pedig Pándy Lászlóné restaurátor lépett a kötészet kötelékébe. A könyvkötészet teljesítménye a következő volt:

	1958.	1959.
Bőrkötés	15 db	62 db
Félvászonkötés	1137 "	1218 "
Félkeménykötés	493 "	318 "
Kartonkötés	852 "	1176 "
Nagyobb javítások	284 "	867 "
Kisebb javítások	785 "	1313 "
Összesen:	3,566 db	4,954 db

Ezenkívül egyéb vegyes szakmunkákra összesen 941 órát. (1958-ban 761), osztályonkívüli munkára 1.421 órát (1958-ban 312) fordított az üzem. Összes telteljesítménye a tervvel szemben munkaórákra átszámítva 1622 óra.

A házon kívüli könyvkötészet mértéke a múlt évi 776 kötetről 507 kötetre csökkent. Ennek oka a magániparosok foglalkoztatására vonatkozó rendelkezések szigorítása volt. Szövetkezeti munkát ugyanis csak igen csekély mértékben sikerült igénybe vennünk. Külső kötetésre 1959-ben 19.432.-Ft-ot fordítottunk.

10.) A Könyvtár és a dolgozók publikációi.

A) A Könyvtár kiadványai:

a) A "Bibliográfiák az egyetemi oktatás számára" c. sorozatunk 12. füzeteként megjelent Szentmihályi János - Hexendorf Edit - Pálvölgyi Endre: "A budapesti Tudományegyetem a Tanácsköztársaság idején" c. adatgyűjtemény.

b) "A budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai" c. sorozatunkban 1959-ben az alábbi tanulmányok jelentek meg:

1.) Domanovszky Ákos: A könyvtári címléírás irányelvei és a területi szerző.

2.) Szalatnai Rezső: Kempelen Farkas és az Egyetem átköltöztetése Nagyszombatról Budára.

3.) Tóth András: Tanácsköztársasági aprónyomtatványok az Egyetemi Könyvtárban.

4.) Tóth András: Az Egyetemi Könyvtár Fejér György igazgatósága alatt.

5.) Vértessy Miklós: Könyvtári kalauz.

B.) A Könyvtár dolgozóinak publikációi.

A Könyvtár 18 dolgozójának összesen 77 publikációja jelent meg nyomtatásban. A részletezés az 1959/60. évi Egyetemi Értesítőben fog megjelenni.

A könyvtár dolgozói közül ketten heti 2 napi, tizenheten heti 1 napi, ketten pedig heti 4 órás kutatóidőkedvezményben részesültek.

11.) Kapcsolatok, együttműködés.

Nemzetközi kapcsolataink az elmúlt évben öröndetes fejlődést mutattak. A könyvtár dolgozói közül Mátrai László szeptemberben a Varsóban rendezett IFLA (International Federation of Library Associations) kongresszuson, Vértessy Miklós augusztusban Berlinben az ősnymtatvány-katalogizálás kérdéseivel foglalkozó kongresszuson, Lay Béla és Szikszay Dénes decemberben Berlinben, a szakkatalogizálás elméleti kérdéseivel foglalkozó értekezleten vett részt. Ezenfelül 3 dolgozónk résztvett a Könyvtárosok Szabó Ervin Köre által rendezett külföldi társas tanulmányutazásokban. (Lay Béla Szovjetunió, Lengyel Béla NDK, Izsépy Edit Lengyelország).

Az év folyamán könyvtárunkat a következő külföldi könyvtárosok, professzorok és tudományos kutatók keresték fel: Ján Tibensky történétíró, a Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének munkatársa, - Dr. Rust berlini levéltáros - Dr. Lundaoh-Pokker osztrák közgazdász - Ceipková, a Csehszlovák Oktatásügyi Minisztérium könyvtári osztályának h. vezetője, - Josef Nádvorník, az olomouci egyetemi könyvtár igazgatója, - Alfred Wieland és Viola Wielandová pozsonyi levéltárosok, - Senta Marx, a Német Tudományos Akadémia Könyvtárának munkatársa, - Dorothy Galton, a londoni egyetem szláv intézetének munkatársa, - Andné de la Mar, brüsszeli újságíró - Prof. N. Caşen, a kolozsvári "Babes-Bolyai" Egyetem tanára, - Wojnich Sakonicz, a varsói Egyetemi Könyvtár munkatársa, - Ion Crişan, a Román Tudományos Akadémia Könyvtárának h. igazgatója.

Az egyetemi oktatómunkában Szentmihályi János vett részt "Bevezetés a könyvtárak és a bibliográfiák használatába" c. speciálkollégiumával.

A könyvtár dolgozói közül az Országos Könyvtárügyi Tanács, a MTA Könyvtártudományi Főbizottsága, valamint ezek szakbizottságainak munkájában a munkatervben feltüntetett módon a következők vettek részt: Mátrai László, Domanovszky Ákos, Kenyeres Imáné, Pajkossy György, Szentmihályi János. Az egyetemtörténeti és levéltári szakbizottság, valamint a szakszervezeti könyvtári bizottság munkájában Tóth András vett részt.

12. Személyzeti kérdések.

Személyzeti téren az év folyamán az alábbi változások voltak:

a.) Eltávoztak:

Dienes Lászlóné (IX.1. Áthelyezés az ELTE idegennyelvű lektorátusára),

Gyimesi Pál (IX.1. állami ösztöndíjas, egyetemi hallgató)

Guezi Lászlóné (IX.1. általános iskolában tanári kinevezést nyert,)

Pajkossy György (IX.15. Áthelyezés az Országos Széchényi Könyvtárba.)

Bobrovsky Ida (XII.1. az ELTE Művészettörténeti Intézetének létszámába került át.)

Szimon Istvánné (1960. I.1.-én nyugdíjba ment.)

b.) Új alkalmazások:

Szlabey Györgyi (II.1. könyvkötő szakmunkás)

Zsikla Gézáne (VI.10. takarítónő)

Bálint Andorné (IX.1. tudományos főmunkatárs)

Gerenosér Jánns (X.15. tud.technikai munkaerő, raktáros)

Tóth József (XI.1. könyvkötő szakmunkás)

Tarnóc Márton (XI.15. tudományos főmunkatárs)

Pándy Lászlóné (XII.1. könyvkötő, restaurátor)

A Könyvtár állandó és időszakai alkalmazottainak létszáma:

	1958	1959
I. Vezetés, titkárság (igazgató, helyettese, titkárság, gazdasági csoport, kisegítők	9	10
II. Szerzeményi osztály	10	10
III. Feldolgozó osztály (decimálás, cimleírás, revízió, sokszorosítás, könyvkötészet)	23	26
IV. Közönségszolgálat (kölcsonzó, olvasóterem, folyóirattár, raktár)	18	17
V. Tudományos osztály (tájékoztatószolgálat, kutatóterem, bibliográfiai, statisztika)	10	8
VI. Idegen munkahelyen dolgozók	2	2
üres állás	1	
	73	73

Az egy főre jutó alapfizetés alakulása

1958-ban	1.690.- Ft
1959-ben	1.786.- Ft

Az ideológiai képzés során "Aktuális politikai és nemzetközi kérdések" címen tartott konferenciákon 28 dolgozónk vett részt. Szervezett szakmai továbbképzésben dolgozóink közül Bálint Andorné, Horváth Loránt, Hexendorf Edit és Szikszay Dénes az OSzK Könyvtártudományi és Módszertani Központja által rendezett szakozói tanfolyamokon vett részt; Madár Lajos az egyetem esti tagozatán könyvtár-történész, Benedek Emma levelező történész, Dezső László levelező angol tanári képzésben vesz részt.

Az év során jó munkájáért 40 dolgozónk részesült jutalomban, összesen 12000.- Ft értékben.

13.) Költségvetés.

	1958-ban	1959-ben
A könyvtár költségvetése	3,240.000.- Ft	5,107.000.-Ft
Ebből a kiadások:		
az állományba tartozók béralapjára	1,528.167.- "	1,671.017.50"
az állományonkívüliek béralapjára	23.000.- "	54.996.- "
egyéb személyi kiadásokra	27.990.- "	24.998.60"
állománygyarapításra	577.244.75 "	865.521.55"
egyéb kiadásokra	1,082,256,17 "	2,445,765,38"
kiadás összesen:	3,238.657.92 Ft	5,062.299.03 Ft

Általánosságban megállapíthatjuk, hogy a könyvtár ezévi gazdálkodásában is sikerült biztosítanunk a könyvtár és a gazdasági munka összhangját: a rendelkezésre bocsátott hiteleket rendeltetésszerűen, gazdaságosan használtuk fel. Tervszerűen törekedtünk arra, hogy a 05 rovat egyéb tételein mennél nagyobb megtakarítást érjünk el. A megtakarított összeget pedig könyv- és folyóiratbeszerzésre fordítottuk; ilyenformán a póthittel növelt (617.000 Ft + 200.000 Ft) könyv- és folyóiratbeszerzés előirányzatán túl 48.000 Ft-al többet, összesen 865.521.55 Ft-ot használtunk fel erre a célra.

Az év legjelentősebb beruházását, az új központi fűtés építését, fentebb már említettük.

A könyvtár műemlékszámba menő épületének művészi előcsarnokának restaurálását az év elején befejeztük. A folyóiratraktár felújításával összefüggő előkészítő munkálatokat az Egyetem terv- és műszaki osztályával együttműködve az ősz folyamán megkezdtük. Nem sikerült azonban - elsősorban költségvetési fedezet hiányában - használhatóvá tenni a tájékoztató helyiségben létesített galériát, így segédkönyvtárunk egyes részei még ma is nehezen hozzáférhetőek.

A könyvtári állományvédelem szempontjából igen jelentős, hogy egyes raktárrészeink könyvállományát állományba tartozó dolgozókkal portalaníthattuk. A könyvtári szolgálat jobbátételét előzza az új telefonközpont létrehozásának előkészítése. Mindezek nagy lépéssel segítették a könyvtári munka zavartalanabbá tételét; könyvtárunk jövője szempontjából azonban ezuttal is fel kell hívunk a figyelmet a helyszükére, amelynek megoldását az illetékes igazgatási és pénzügyi szerveknek napirendre kell tűzniük.

14.) 1960-ban megvalósítandó tervek.

a.) Az ateista, antiklerikális és vallástörténeti könyvállomány kiegészítésének, rendszeres gyűjtésének, valamint dokumentációjának megindítása.

b.) A hálózati könyvtáraknak az eddiginél nagyobb mértékben való könyvtári ellenőrzése és az év végén jelentéstétel a Rektornak. Kívánatos lenne, ha a rektori tanácsülés még az év első felében foglalkozna a hálózati könyvtárak ügyeivel.

c.) A hetenkénti rendszeres tanszéki könyvtárlátogatások megindítása, (tanszéki csoport felállítása.)

d.) A kulturális egyezmények könyvtári vonatkozásainak, valamint a célirányos nemzetközi együttműködés egyéb formáinak (Unesco, IFLA, FID stb.) felhasználása könyvtárunk fejlesztésére, a szocialista könyvtárügy nemzetközi rangjának megismertetésére.

e.) Áttérés a tárgyszókatalógusnak a megreformált szabályzat alapján való szerkesztésére.

f.) Újra megindítjuk régi könyvállományunknak a hálózati katalogizálás miatt félbeszakadt rekatalogizálását.

g.) A latinnyelvű kodexeink új nyomtatott katalógusának megjelentetése és a többi kodex kiadásra való előkészítésének megindítása.

h.) A "Budapesti Egyetemi Könyvtár kiadványai" c. sorozatunkban további 3 füzet megjelenését tervezzük.

i.) A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárával közös gyarapodási jegyzék megindítása, esetleg az Országos Széchényi Könyvtár bevonásával.

j.) A folyóiratraktár új állványzattal való felszerelése.

k.) A közönségszolgálat megjavítása érdekében korszerű telefonközpont és hálózat építése.

l.) Feltétlenül szükséges, hogy könyvtárunk helybővítési kérelmét az illetékes hatóságok vizsgálják felül, illetve biztosítsák az elengedhetetlenül szükséges rektári helyiségeket.

m.) Feltétlenül szükséges elavult sokszorosítási eljárásaink helyett gazdaságosabb és korszerűbb eljárás bevezetése.

n.) A költségvetésben könyvkötés céljára engedélyezett hitelek továbbra is messze elmaradnak a szükséglet mögött. Annak ellenére, hogy más tételeken elért megtakarításokat igyekszünk erre a célra felhasználni, elengedhetetlen a külső könyvkötésre szolgáló hitelek jelentős emelése is.

o.) Változatlanul szükséges a gyulékony filmanyagnak tűzmentes filmekre való átcserélése, amit a tűzrendészeti hatóság is elrendelt.

Budapest, 1960 február hó 12.-én.

dr. Mátrai László
igazgató